

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Kowacz-Braun
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Beata Zaczyk

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2017 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. O. i W. O.

przeciwko J. C. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 22 lutego 2017 r. sygn. akt I C 458/14

- 1. oddala apelację;**
- 2. nie obciąża powodów kosztami postępowania apelacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata K. K. kwotę 3.321 zł (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden złotych) w tym 621 zł podatku VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;**
- 4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego O. J. kwotę 3.321 zł (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden złotych) w tym 621 zł podatku VAT, tytułem wynagrodzenia kuratora w postępowaniu apelacyjnym oraz kwotę 100 zł tytułem zwrotu wydatków tego kuratora.**

SSA Marek Boniecki SSA Anna Kowacz-Braun SSA Sławomir Jamróg

UZASADNIENIE

W ostatecznie sprecyzowanym żądaniu powodowie M. O. i W. O. wniesli o zasądzenie od pozwanego J. C. (1) solidarnie kwoty 30 000 zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:

- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1968 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1969 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1970 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1971 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1972 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1973 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1974 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1975 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1976 r. do dnia zapłaty,
- 3000 zł. od dnia 2 stycznia 1977 r. do dnia zapłaty,

tytułem zwrotu pożyczki.

W uzasadnieniu tego żądania podali, że B. G. udzielił pożyczki we wskazanej kwocie J. C. (2) a J. C. (2) zobowiązała się zwrócić tę kwotę w ratach rocznych po 3000 zł począwszy od stycznia 1969 r. Kwoty tej nie zwróciła. Pożyczkobiorca zmarła. Jej synem jest pozwany J. C. (1).

Powódka M. O. jest spadkobierczynią pożyczkodawcy zmarłego w 1975 r.

Nadto powodowie wniesli o zasądzenie na ich rzecz kwoty 150000 zł tytułem zadośćuczynienia. Na uzasadnienie żądania zadośćuczynienia powodowie podali, że J. C. (1) nie pomógł powódce w życiu, a miał jej wykupić na własność mieszkanie lub domek.

Kurator ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia z tytułu pożyczki oraz zarzucił, że brak jest podstaw do dochodzenia przez powodów zadośćuczynienia.

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2014r., sygn. akt I C 458/14 Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (pkt I), przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz adwokata K. K. kwotę 4428 zł tytułem kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodom (pkt II) i przyznał od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz O. J. kwotę 4447,98 zł tytułem wynagrodzenia za pełnienie funkcji kuratora nieznanego z miejsca pobytu pozwanego i zwrotu kosztów (pkt III).

Sąd Okręgowy ustalił, że:

W dniu 7 czerwca 1967 r. pomiędzy B. G. jako pożyczkodawcą a J. C. (2) jako pożyczkobiorcą została zawarta umowa pożyczki gotówkowej w kwocie 30.000 zł. Pożyczkobiorca pokwitowała odbiór pożyczki. J. C. (2) zobowiązała się spłacić pożyczoną kwotę w ratach rocznych po 3000 zł. począwszy od dnia 1 stycznia 1968 r. aż do zupełnej zapłaty. B. G. zmarł dnia 21 stycznia 1975 r. Spadek po nim nabyły z mocy ustawy żona P. G. i córka M. O. po połowie. P. G. zmarła dnia 29 lipca 1987 r. Spadek po niej nabyła z mocy ustawy w całości córka M. O..

Sąd Okręgowy uznał, że pisemny dowód zawarcia umowy pożyczki nie budzi wątpliwości odmówił natomiast wiary zeznaniom powódki jakoby J. C. (2) i J. C. (1) składała oświadczenia mogące stanowić uznanie roszczenia. Zeznania powódki w tym zakresie zdaniem Sądu pierwszej instancji nie zasługują na wiarę, albowiem powódka zeznawała sprzecznie podając z jednej strony, że J. C. (2) zmarła około 2013 r., podczas gdy następnie zeznała (czas rozprawy 00:06:59), że J. C. (2) zmarła w lipcu lub sierpniu 2011 r. Natomiast z uzasadnienia pozwu złożonego w sprawie w styczniu 2011 r. wynikało, że J. C. (2) w dacie sporządzenia pozwu już nie żyła. Sama powódka wskazała ponadto, że co do roku śmierci J. C. (2) mogła się pomylić (czas rozprawy: 00:09:12). Sąd Okręgowy uznał, że skoro powódka nie pamięta istotnej okoliczności jaką jest chociażby przybliżony okres śmierci pożyczkobiorczynie, to tym bardziej trudno przyjąć, że ma rzetelne wiadomości co do oświadczeń woli, które miała jakoby pożyczkobiorczynie składać. Uwzględniając dodatkowo okoliczność, że zeznania powódki, będącej osobą żywo interesowaną w rozstrzygnięciu są dotknięte daleko idącym subiektywizmem oraz brak jakichkolwiek obiektywnych dowodów wskazujących na fakt składania przez pożyczkobiorczynię oświadczeń, które mogłyby być potraktowane jako chociażby dorozumiane uznanie roszczenia należało przyjąć, że powodowie nie wykazali aby oświadczenia takie w ogóle były składane.

Niezależnie od tego Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego wszelkie prawa majątkowe, a także zobowiązania i należności pieniężne powstałe przed datą określoną w art. 1 ust. 1 (tj. przed dniem 1 stycznia 1995 r.) a płatne po tej dacie - podlegają przeliczeniu w stosunku określonym w art. 2 ust. 2. W szczególności przeliczeniu, o którym mowa w zdaniu poprzednim, podlegają: wynagrodzenia za pracę, emerytury, renty, inne należności wynikające z praw i zobowiązań majątkowych (publicznych i prywatnych) bez względu na tytuł ich powstania, wartości materiałów i surowców, wkładów oszczędnościowych lokat i depozytów bankowych. Zgodnie z art. 2 ust. 2 w/w ustawy nowa jednostka pieniężna, o której mowa w art. 1, będzie miała wartość równą 10 000 starych złotych. Skoro zobowiązanie z tytułu umowy pożyczki z dnia 7 czerwca 1967 wynosiło 30.000 zł. to zgodnie z proporcją przewidzianą w art. 2 ust. 2 ustawy o denominacji złotego zobowiązanie to poczynając od dnia 1 stycznia 1995 r. wynosi 3 nowe złote i jedynie takiej kwoty powódka mogła się domagać a nie dochodzonej pozwem. Sąd odwołał się nadto do art. 720 §1 k.c. i wskazał, że na tej podstawie legitymowana do żądania zwrotu pożyczki jest jedynie M. O. jako współspadkobierczynie po B. G. i jako spadkobierczynie po P. G.. Powód nie ma natomiast żadnego tytułu do żądania zwrotu pożyczki. Sąd zwrócił uwagę, że pożyczka miała zostać spłacona począwszy od dnia 1 stycznia 1968 r. aż do zupełnej zapłaty. Termin wymagalności ostatniej raty przypadał zatem na dzień 1 stycznia 1977 r. Zgodnie z art. 118 k.c. termin przedawnienia roszczeń z umowy pożyczki wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej - trzy lata. Pozwany zaś skutecznie podniósł skutecznie na podstawie art. 117 par. 2 k.c. termin przedawnienia. Spłata pożyczki miała nastąpić w ratach. W konsekwencji, zgodnie z art. 118 k.c. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 września 1990 r.) przedawnienie kolejno następujących po sobie rat następowało odpowiednio w dniach: - 2 stycznia 1978 r.- 2 stycznia 1979 r.- 2 stycznia 1980 r.- 2 stycznia 1981 r.- 2 stycznia 1982 r.- 2 stycznia 1983 r.- 2 stycznia 1984 r.- 2 stycznia 1985 r.- 2 stycznia 1986 r.- 2 stycznia 1987 r.

Oznacza to, że termin przedawnienia w odniesieniu do całości zobowiązania do zwrotu pożyczki już upłynął. Sąd nie podzielił stanowiska powodów, że bieg terminu przedawnienia uległ zawieszeniu art. 121 pkt 4 k.c., z uwagi na wystąpienie siły wyższej w postaci braku możliwości dochodzenia roszczenia z uwagi na śmierci B. G.. Okoliczność śmierci wierzyciela nie stanowi bowiem przeszkody w dochodzeniu roszczenia przez jego następców prawnych albowiem spadkobierca – jako nabywający spadek z chwilą jego otwarcia – jest legitymowany do wytoczenia powództwa o zapłatę wierzytelności wchodzącej w skład spadku, a uregulowanie z art. 1027 k.c. ma tylko takie znaczenie, że w dopiero w wypadku kwestionowania jego następstwa prawnego musi się wylegitymować postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku i nic nie stoi na przeszkodzie aby jeszcze przed uzyskaniem stwierdzenia nabycia spadku proces o zapłatę wierzytelności spadkowej wszcząć (aby przerwać bieg terminu przedawnienia) a do czasu zakończenia sprawy o stwierdzenie nabycia spadku uzyskać zawieszenie postępowania na zasadzie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. Zatem, wbrew twierdzeniom powodów, nie doszło do zawieszenia terminu przedawnienia na podstawie art. 121 pkt 4 k.c. Termin przedawnienia nie został także przerwany na podstawie art. 123 k.c. – albowiem nie wykazano uznania roszczenia przez biorąca pożyczkę lub – po jej śmierci – przez jej

następcę prawnego. Nie stanowi uznania roszczenia „milczenie” zobowiązanego, tym bardziej, że pozew nie został osobiście doręczony przed datą doręczenia pozwu kuratorowi ustanowionemu pozwanemu. Powodowie nie wykazali natomiast aby czy to ze strony biorącej pożyczkę, czy to ze strony pozwanego zostało kiedykolwiek złożone jakiekolwiek oświadczenie o uznaniu roszczenia. W szczególności – z przyczyn wskazanych przy ocenie dowodów – dowodu na tę okoliczność nie może stanowić przesłuchanie powódki.

Pierwszą skuteczną czynnością mogącą skutkować przerwą biegu przedawnienia jest zatem złożenie pozwu w niniejszej sprawie, co nastąpiło w dniu 17 stycznia 2011 r. a zatem znacznie po upływie terminu przedawnienia całego roszczenia. Powództwo wytoczone przez powodów w roku 2003 r. sprawie I C 528/03/P również nie mogło przerwać biegu terminu przedawnienia, gdyż złożono je już po upływie tego terminu, a nadto pozew ten podlegał zwrotowi, a zatem zgodnie z art. 130 § 2 zd. 2 k.p.c. nie wywołał skutku w postaci przerwania biegu przedawnienia. Z okoliczności niniejszej sprawy nie wynikają nadto żadne okoliczności przemawiające za oceną, że podniesienie przez pozwanego zarzutu przedawnienia jest sprzeczne ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem jego prawa lub z zasadami współżycia społecznego. W konsekwencji pozwany może – zgodnie z art. 117 § 2 zd. 1 k.c. uchylić się od zaspokojenia roszczenia o zwrot pożyczki.

Z powyższych przyczyn powództwo w zakresie żądania zapłaty kwoty 30.000 zł podlegało oddaleniu.

Za oczywiście bezzasadne Sąd uznał roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 500.000 zł wskazując, że powodowie nie wykazali aby biorąca pożyczkę, czy to jej następca prawny – pozwany, zobowiązali się w stosunku do powodów do spłaty pożyczki poprzez wykupienie powodom mieszkania lub zakup domu. W szczególności sama powódka zeznała (czas rozprawy 00:08:17 i nast.), że pożyczka miała być spłacana na raty po 3000 zł., a zatem w sposób zgodny z treścią pisemnej pożyczki i z jej zeznań nie wynika by doszło do odmiennych od treści umowy pożyczki ustaleń stron. Ponadto podawane przez powodów twierdzenia, że pozostawali w niedostatku albowiem pozwany nie wywiązał się z ustaleń co do zakupu dla powodów lokalu mieszalnego lub innej nieruchomości celem zwolnienia się z zobowiązania, które zaciągnęła jego matka, nie uzasadniają roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia. Niewykonanie pożyczki nie stanowi naruszenia dóbr osobistych któregośkolwiek z powodów jak też niewykonanie zobowiązania do zwrotu pożyczki nie pozostaje w normalnym związku przyczynowym (art. 361 § 1 k.c.) z uszczerbkiem niemajątkowym. Nawet gdyby przyjąć, że powodowie pod pojęciem zadośćuczynienia rozumieli w rzeczywistości odszkodowanie za szkodę majątkową, to nie wykazali stanu faktycznego, z którym ustawa wiąże obowiązek odszkodowawczy, powstanie szkody oraz istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy tym stanem faktycznym a powstałą szkodą. W tym powodowie nie wykazali aby w ich majątku powstała szkoda o wartości 150000 zł. Skutkowało to oddaleniem powództwa także i w tej części

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie zaskarżając orzeczenie w pkt I zarzucając:

I naruszenie przepisów postępowania a to art. 233 par.1 k.p.c. poprzez:

- błędne ustalenie, że nie nastąpiło doręczenie pozwanemu pozwu, co z kolei skutkowało nieprawidłowym ustaleniem Sądu, że brak podjęcia przez pozwanego czynności w sprawie, nie jest uznaniem powództwa,
- przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów i bezpodstawną odmowę dania wiary zeznaniom powódki w zakresie treści jej rozmowy z J. C. (2) i pozwanym J. C. (3), obejmującej uznanie przez te osoby roszczenia,

II naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez:

- ustalenie, że nastąpiło przedawnienie roszczenia, pomimo braku w tym zakresie zarzutu pozwanego po bezpośrednim doręczeniu pozwu pozwanemu (art. 117 k.c.).

Kurator wniósł o oddalenie apelacji i o przyznanie wynagrodzenia.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

W pierwszej kolejności należało odnieść się do kwestii skuteczności doręczenia pozwu albowiem ma to znaczenie dla podstaw ustanowienia kuratora na podstawie art. 143 k.p.c. a w konsekwencji dla ważności postępowania. Kuratora bowiem ustanawia się dla strony, której miejsce pobytu nie jest znane. W przypadku gdy pozwany mieszka za granicą pod znanym adresem Sądy winien wystąpić o doręczenie pism sądowych osobie mającej miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedzibę za granicą do sądów lub innych organów państw obcych, co nie wyklucza doręczenia pisma odbiorcy będącego obywatelem polskim za pośrednictwem polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego jeżeli taki sposób dopuszcza prawo państwa, w którym ma nastąpić doręczenie (art. 1132 k.p.c. w zw. z art. 1134 k.p.c.).

Sąd Okręgowy podjął próbę doręczenia pozwanemu odpisu pozwu na adres (...) C. H. (...), który według Departamentu Konsularnego (...) był prawdopodobnym ostatnim miejscem pobytu pozwanego w Stanach Zjednoczonych. Treść odpowiedzi na zapytanie z sytemu PESEL (k-164) pośrednio wskazuje , że J. C. (1) syn J. jest obywatelem polskim. Dane z systemu PESEL dodatkowo uprawdopodobniają tożsamość J. C. (1) zamieszkałego przy (...) (określonej także w umowie pożyczki) z J. C. (3) przebywającym na terenie USA. Dopuszczalne było więc kierowanie korespondencji tego pozwanego za pośrednictwem polskiego przedstawicielstwa dyplomatycznego. Słusznie jednak Sąd Okręgowy wskazywał, że potwierdzenie odbioru korespondencji nie stanowiło dowodu doręczenia odpisu pozwu a jedynie dowód odbioru korespondencji kierowanej do J. C. (3) przez Wydział Konsularny Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w W.. Brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwany odebrał odpis pozwu skoro dowód na karcie 24 nie uszczegóławia przedmiotu doręczenia a nie został podpisany dowód doręczenia wysłany do konsula (k-15 i k18), sporządzony według wzoru stanowiącego załącznik nr 15 do Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości dnia 28 stycznia 2002 r w sprawie szczegółowych czynności sądów w sprawach z zakresu międzynarodowego postępowania cywilnego oraz karnego w stosunkach międzynarodowych (Dz.U. Nr 17, poz. 164 ze zm. k-18). Nie potwierdzono też by J. C. (3) godził się na przyjęcie korespondencji sądowej. Treść zaś pisma sekretarza ambasady RP w W. z dnia 14 stycznia 2015r. (k-180) wskazuje, że Wydział Konsularny Ambasady w W. wysyła do adresata jedynie informację o przeznaczanej dla niego korespondencji, która może zostać dopiero odebrana po skontaktowaniu się z ambasadą. Jeżeli więc J. C. (3) otrzymał taką informację o korespondencji sądowej a nie stawił się do Wydziału Konsularnego ambasady by przesyłkę odebrać to oznacza to brak skutków doręczenia. Ponadto pierwsza próba doręczenia dotyczyła żądania sprzed rozszerzenia wynikającego z pisma z dnia 20 stycznia 2014r. (k-119) i sprecyzowania w piśmie z dnia 6 lutego 2014 (k-122) co również nie pozwala uznać , że wówczas doszło do zawisłości sporu.

Odbiór korespondencji z Wydziału Konsularnego uprawdopodobnia jednak, że w tamtej dacie J. C. (3) przebywał na terenie USA pod wskazanym adresem. Kolejna próba doręczenia za pośrednictwem konsula nie została wykonana (k -180) jednak dołączony przez Wydział Konsularny receptis (k-181) również wskazuje , że J. C. (3) w 2013r. nadal mieszkał w USA.

Brak skuteczności doręczenia za pośrednictwem urzędu Konsularnego słusznie wywołał odezwę o doręczenie w trybie art. 6ust.1 litera a Konwencji o doręczaniu za granicą dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych lub handlowych sporządzonej w H. dnia 15 listopada 1965 r. (Dz.U. z 2000 r., Nr 87 poz. 467). Stany Zjednoczone Ameryki są stroną tej konwencji od dnia 10 lutego 1969 r. Wprawdzie USA wskazało jako organ centralny do realizacji doręczeń Ministerstwo Spraw Zagranicznych (Dz. U. 2000r. Nr 87, poz. 969) jednak Komunikatem z dnia 1 października 2002 r. Departament Sprawiedliwości Stanów Zjednoczonych Ameryki poinformował, że przekazał prywatnej firmie obowiązki organu centralnego Stanów Zjednoczonych zgodnie z art. 2 z 1965 r. Konwencja haska . W dniu 24 października 2002 r. przekazano wszystkim państwom członkowskim Konferencji Haskiej i państwom stronom trzecim nie będącym państwami członkowskimi komunikat, że (...) jest jedyną prywatną firmą świadczącą usługi procesowe upoważnioną do działania w imieniu Organu Centralnego Stanów Zjednoczonych, zgodnie z artykułami 2-6 Konwencji, do przyjmowania wniosków o doręczenie od innych Państw Kontaktujących, do doręczenia dokumentów. Prawdłowo więc skierowano odezwę do tego organu (k196). Organ ten poświadczył jednak, że dokumenty nie mogą zostać doręczone podając okoliczności próby doręczenia, które wskazywały , że pod wskazanym adresem nikt nie przebywa. Wskazywało to na zmianę miejsca zamieszkania pozwanego . Powodowie wskazali kolejny adres pozwanego w USA (...) US H. 19 (...) w USA jednak i próba doręczenia pod tym adresem była

nieskuteczna i nie stwierdzono obecności pozwanego pod tym adresem. Mimo więc wysokiego prawdopodobieństwa, że J. C. (3) mieszkał wcześniej pod adresem pod który Wydział Konsularny kierował korespondencją, to jednak nie doszło do skutecznego doręczenia pozwanemu tam korespondencji. Dalsze zaś próby doręczenia wskazują, że pozwany już tam nie przebywa, stąd zarzut apelacji w tym zakresie nie mógł zostać uwzględniony. W braku podstaw do przyjęcia, że pozwany nadal przebywa pod adresami wskazanymi przez powodów, słusznie Sąd pierwszej instancji ustanowił kuratora dla nieznanego z miejsca pobytu, któremu doręczono skutecznie odpis pozwu .

Apelacja nie podnosi żadnych zarzutów co do przyjęcia braku wykazania okoliczności zobowiązania się przez pożyczkobiorczynię lub jej spadkobiercę do zakupu mieszkania dla powodów stąd nie można przyjąć by istniał jakikolwiek obowiązek działania w tym zakresie J. C. (1). Automatycznie więc wywodzenie jakichkolwiek roszczeń majątkowych czy niemajątkowych z zaniechania zakupu jest oczywiście bezzasadne. Brak takiego obowiązku potwierdza zresztą podtrzymywanie żądania zwrotu pożyczki . Gdyby bowiem miało powstać zobowiązanie do zakupu lokalu celem umorzenia zobowiązania z tytułu pożyczki to byłoby to odnowienie, które powodowałoby umorzenie długu z tytułu pożyczki (odnowienie). Ewentualna zaś możliwość zakupu lokalu przez pożyczkobiorcę lub spadkobiercę i zgoda pożyczkodawcy na przekazanie go pożyczkodawcy dla zwolnienia z długu nie tworzy żadnego dodatkowego roszczenia dla pożyczkodawcy.

Niezależnie od tego obowiązkiem powodów było wykazanie okoliczności naruszenia dóbr osobistych i związku przyczynowo skutkowego pomiędzy działaniem zaniechaniem pozwanego a naruszeniem dóbr. Przy ocenie, czy doszło do naruszenia dobra osobistego, decydujące znaczenie mają kryteria obiektywne a nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej. Ocena czy nastąpiło naruszenie godności i czci nie może być dokonywana według miary indywidualnej wrażliwości osoby zainteresowanej (wyroki Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2001 III CKN 323/00 nie publ. i z dnia 26 października 2001 r., V CKN 195/01, LEX nr 53107). Do naruszenia dobra osobistego dochodzi zatem wówczas, gdy kryteria obiektywne prowadzą do przyjęcia, że określone zachowania naruszydźciela ingerują w wartości sfery przeżyć psychicznych, stan uczuć konkretnego człowieka. Takie okoliczności nie zostały wykazane a apelacje w tym zakresie nie podnosi żadnych zarzutów procesowych. Jest to o tyle istotne albowiem to żądanie zadośćuczynienia stanowiło istotną część dochodzenia roszczenia.

Słusznie też Sąd Okręgowy wyłożył skutki denominacji wskazujące, że kwota pożyczki po denominacji wynosi 3 zł. W braku żądania waloryzacji dochodzenie więc przez powodów kwoty 30000zł bez uwzględnienia skutków denominacji było oczywiście bezzasadne, niezależnie od oceny kwestii przedawnienia.

Nie jest zasadny zarzut wadliwej oceny dowodu z zeznań powódki. Nie narusza ani logiki ani zasad doświadczenia życiowego ocena niewiarygodności zeznań M. O. co do kwestii uznania roszczenia przez J. C. (2), skoro myli ona daty i fakty. Ponadto rozmowa z J. C. (1) miała nastąpić za życia J. C. (2). Tym samym J. C. (1) nie będąc jeszcze dłużnikiem nie miał żadnego powodu uznawać roszczenia. Nawet jednak gdyby ewentualne uznanie rzeczywiście złożono za życia J. to trzeba zwrócić uwagę, że oświadczenia o uznaniu pożyczkobiorczyni lub jej syna musiałyby zostać złożone przed 28 grudnia 1970r. skoro taka data śmierci J. C. (2) została wskazana w pozwie z dnia 25 kwietnia 2011r. (k – 7 akt I C 512/12) . Uznanie roszczenia nastąpiłoby więc w okresie kiedy część rat nie była jeszcze wymagalna. Zgodnie z art. 118 k.c. zarówno w brzmieniu wynikającym sprzed jak i po wejściu w życie ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321) termin przedawnienia roszczenia o zwrot kwoty pożyczki wynosi lat dziesięć. Nawet gdyby przyjąć, że przed śmiercią J. C. (2) doszło do uznania to i tak roszczenie i tak byłoby przedawnione.

Kurator absentis działając jako przedstawiciel ustawowy ma podejmować za nieobecnego czynności niezbędne dla obrony jego praw w całym postępowaniu (por. postanowienie Sądu najwyższego z dnia 14 kwietnia 2016r. sygn. IV CSK 412/15 Legalis nr 1460762). Może więc podnosić zarzuty zarówno materialne jak i procesowe. Skoro kurator podniósł skutecznie materialnoprawny zarzut przedawnienia to słusznie Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo z powołaniem na art. 117 k.c. Apelację więc jako bezzasadną oddalono.

Uwzględniając, że powodowie mogli uznawać , że istnieje obowiązek zwrotu pożyczki i subiektywnie wywodzić z tej okoliczności dalsze roszczenia a także uwzględniając trudną sytuację życiową i majątkową, Sąd Apelacyjny odstąpił od

zasady odpowiedzialności za wynik sprawy i nie obciążył powodów kosztami postępowania apelacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. Z tej przyczyny koszty zastępstwa i udziału w postępowaniu apelacyjnym kuratora obciążały Skarb Państwa.

O kosztach zastępstwa z urzędu orzeczono przy zastosowaniu § 2, §4 §8 pkt 6 i § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tj. Dz. U. 2016r. poz.1714). Na analogicznych podstawach określono wynagrodzenie kuratora przy zastosowaniu ponadto § 1 ust. 1 i § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1476).

SSA Marek Boniecki SSA Anna Kowacz-Braun SSA Sławomir Jamróg